

Začátek / Počátky

Základní otázka pro každého, kdo chce vážně uvažovat o „počátku“ nebo „začátku“, a ovšem také pro každého, kdo s něčím opravdu chce „začít“, se před každého a také před nás staví, ať to víme nebo nevíme, ať to chceme nebo nechceme, následovně: jsou vůbec možné nějaké začátky, které by nebyly odvislé od toho, kam je my sami umístíme? Existují v tomto světě nějaké počátky, tj. skutečné počátky? Na tuto otázku nemůžeme nedat předem nějakou odpověď – a to znamená odpověď předběžnou, zdánlivě předsudečnou; a my ovšem každý tu odpověď dáváme tím, jak budeme samo otázku zkoumat a jak se budeme pokoušet na ni odpovídat. Ona to totiž není jen tak nějaká obyčejná, běžná otázka, na jaké jsme zvyklí. Je to otázka podobná nebo příbuzná takové, jakou si kladli někteří filosofové, když se tázali: je vůbec něco? A tak jako slavný Descartes byl ochoten se vzdát veškerých vědomostí a znalostí jen proto, že je možno o nich pochybovat, a pokusil se najít něco tak jistého, že o tom z principiálních důvodů pochybovat nelze, a když tak dospěl k té první, základní jistotě, totiž že si je vědom toho, že se táže, a že si tedy je nutně vědom také sám sebe jakožto tázajícího se, můžeme se pokusit tento postup (který má ovšem určitou vadu, a my si jí jsme dobře vědomi) aplikovat i na náš problém tzv. počátků: vždyť my jsme se netázali na to, zda jsou nebo nejsou možné (a skutečné) nějaké počátky, hned od svého narození, ale mohli jsme se tázat po „počátcích“ teprve tehdy, když jsme aspoň trochu vzali rozum, když jsme si začali uvědomovat, že se vůbec můžeme tázat, že můžeme s tázáním začít. Ovšem tak jako Descartovo reflektující „ego cogitans“ má i tato aplikace vážnou vadu.

(Písek, 080120-1.)